

A 2014/2015. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

MATEMATIKA

I. KATEGÓRIA (SZAKKÖZÉPISKOLA)

Javítási-értékelési útmutató

1. Határozza meg a tízes számrendszerbeli $x = \overline{abba}$ és $y = \overline{abab}$ ($a \neq b$) páros természetes számokat úgy, hogy az $x + y$ összeg osztható legyen 7-tel!

Megoldás:

Mivel $x = \overline{abba}$ és $y = \overline{abab}$ tízes számrendszerbeli számok, ezért

$$(1) \quad x = 1001a + 110b \quad \text{és} \quad y = 1010a + 101b.$$

1 pont

A két szám összege

$$(2) \quad x + y = 2011a + 211b.$$

1 pont

Maradékos osztással $2011 = 287 \cdot 7 + 2$ és $211 = 30 \cdot 7 + 1$, ezért (2)-ből az következik, hogy

$$x + y = 287 \cdot 7a + 30 \cdot 7b + 2a + b,$$

innen pedig

$$(3) \quad x + y = 7 \cdot (287a + 30b) + 2a + b.$$

2 pont

(3) szerint $x + y$ pontosan akkor osztható 7-tel, ha $2a + b$ osztható 7-tel.

1 pont

A feltétel szerint a és b páros számjegyek, valamint $a \neq b$, így a $2a + b$ összeg 24-nél kisebb 7-tel osztható pozitív páros szám, azaz

$$(4) \quad 2a + b = 14.$$

2 pont

(4)-ből két megoldást kapunk:

$$a = 6; b = 2, \quad \text{valamint} \quad a = 4; b = 6.$$

2 pont

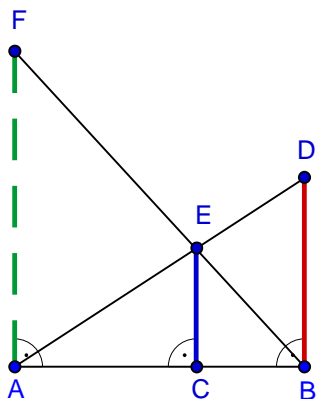
A feladatra összesen 2 megoldáspár adódik

$$x = 6226; y = 6262, \quad \text{illetve} \quad x = 4664; y = 4646.$$

1 pont

Összesen: 10 pont

2. Az AF ; CE és BD szakaszok az alábbi ábrának megfelelően helyezkednek el. A CE szakasz hossza 24, a BD szakasz hossza 40 egységnyi. Hány egység hosszúságú az AF szakasz?

Megoldás:

Az AF ; CE és BD szakaszok mindegyike az ábra szerint merőleges az AB szakaszra, ezért a szakaszok párhuzamosak egymással.

1 pont

A $DAB\angle$ -et metsző CE és BD szakaszokra felírjuk a párhuzamos szelőszakaszok tételét:

$$(1) \quad \frac{AC}{AB} = \frac{CE}{BD} = \frac{24}{40} = \frac{3}{5}.$$

2 pont

A $FBA\angle$ -et metsző CE és AF szakaszokra is felírjuk a párhuzamos szelőszakaszok tételét:

$$(2) \quad \frac{BC}{AB} = \frac{CE}{AF} = \frac{24}{AF}.$$

2 pont

Az (1) és (2) megfelelő oldalait összeadva azt kapjuk, hogy $\frac{AC}{AB} + \frac{BC}{AB} = \frac{3}{5} + \frac{24}{AF}$.

Mivel azonban $AC + BC = AB$, ezért

$$(3) \quad 1 = \frac{3}{5} + \frac{24}{AF}.$$

3 pont

(3)-ból egyszerű számolással adódik, hogy $AF = 60$, tehát az AF szakasz 60 egység hosszúságú.

2 pont

Összesen: 10 pont

3. Oldja meg az $x^2 + y^2 - 8z = 14$ egyenletet az egész számok halmazán!

I. Megoldás:

Az x ; y egész számok nem lehetnek egyszerre párosak, mert akkor x^2 és y^2 is 4-gyel osztható, így az egyenlet bal oldala 4-gyel osztható, miközben a jobb oldal nem osztható 4-gyel. 1 pont

Az sem állhat fenn, hogy az x ; y egész számok közül az egyik páros, a másik páratlan, mert ekkor az egyenlet bal oldala páratlan egész szám, míg a jobb oldala páros. 1 pont
 Ezért csak az lehetséges, hogy az x ; y egész számok mindegyike páratlan. 1 pont

Legyen ezért $x = 2k + 1$ és $y = 2m + 1$, ahol $k; m \in \mathbb{Z}$. 1 pont

Eszerint $4k^2 + 4k + 1 + 4m^2 + 4m + 1 - 8z = 14$, ahonnan rendezéssel:

$$(1) \quad 4k^2 + 4k + 4m^2 + 4m - 8z = 12. \quad \text{1 pont}$$

(1) mindkét oldalát 4-gyel osztva azt kapjuk, hogy $k^2 + k + m^2 + m - 2z = 3$, amelyből kiemelés után

$$(2) \quad k \cdot (k + 1) + m \cdot (m + 1) - 2z = 3. \quad \text{2 pont}$$

A k és $k + 1$, illetve m és $m + 1$ közvetlen egymás utáni egész számok, ezért $k \cdot (k + 1)$, illetve $m \cdot (m + 1)$ páros számok. 2 pont

Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy $2z$ is páros egész szám, ezért (2) bal oldala páros, jobb oldala pedig páratlan egész szám. Ez nem lehetséges, tehát (2) nem teljesülhet egyetlen $k; m; z$ egész számokból álló számhármásra sem.

Minden esetet megvizsgáltunk, megoldást egyetlen esetben sem kaptunk, az $x^2 + y^2 - 8z = 14$ egyenletnek tehát nincs megoldása az egészekből álló számhármások halmazán. 1 pont

Összesen: 10 pont

II. Megoldás:

Az x ; y egész számok mindegyike páratlan. (előző megoldásban részletezve) 3 pont

Átrendezve az egyenletet:

$$x^2 - 1 + y^2 - 1 - 8z = 12$$

$$(x - 1)(x + 1) + (y - 1)(y + 1) - 8z = 12$$

Itt a két szorzatban két egymás utáni páros szám áll, tehát mindkét szorzat osztható 8-cal. 2 pont

A bal oldal egy 8-cal osztható szám z értékétől függetlenül. 3 pont

A jobb oldalon a 12 nem osztható 8-cal. 1 pont

Tehát nincs megoldása az egyenletnek. 1 pont

Összesen: 10 pont

4. Oldja meg a valós számok halmazán az

$$\log_5(x+4) \cdot \log_5(x-1) = \log_5((x+4)^2 \cdot (x-1)) - 2$$

egyenletet!

Megoldás:

A logaritmus értelmezése miatt $x > -4$, illetve $x > 1$, ezért a feladat megoldásait az $A =]1; \infty[$ halmazon keressük.

1 pont

Az egyenlet jobb oldala a logaritmus azonosságai miatt átalakítható, így

$$(1) \quad \log_5(x+4) \cdot \log_5(x-1) = 2 \cdot \log_5(x+4) + \log_5(x-1) - 2.$$

2 pont

Végezzük el az $a = \log_5(x+4)$ és a $b = \log_5(x-1)$ helyettesítéseket, ezekkel (1) a következő alakba írható:

$$(2) \quad a \cdot b = 2a + b - 2.$$

2 pont

A (2) egyenlet rendezésével és kiemeléssel:

$$(3) \quad (a-1) \cdot (b-2) = 0.$$

A (3) egyenlet szerint $a = 1$ vagy $b = 2$ lehetséges.

2 pont

Ha $a = 1$, akkor $\log_5(x+4) = 1$, ebből a logaritmus definíciója szerint $x+4 = 5$, azaz $x = 1$ következik. Ez a szám azonban nem eleme az $A =]1; \infty[$ halmaznak, ezért nem megoldás.

1 pont

Ha pedig $b = 2$, akkor $\log_5(x-1) = 2$, innen a logaritmus definíciója alapján azt kapjuk, hogy $x-1 = 25$, azaz $x = 26$.

1 pont

Ez a szám megfelel a feladat feltételeinek és behelyettesítéssel ellenőrizhetjük, hogy valóban megoldása a feladatnak. 1 pont

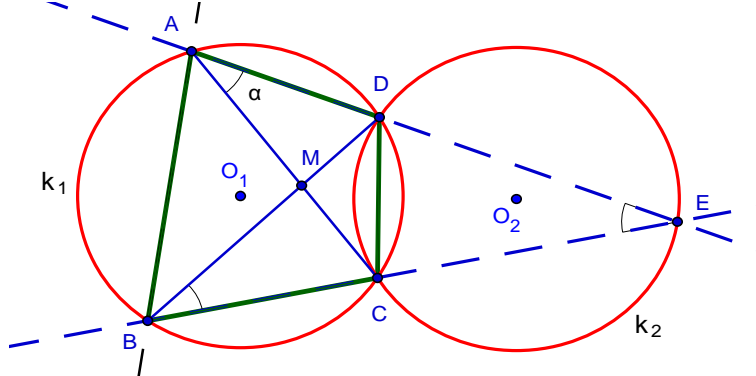
Összesen: 10 pont

5. Az $ABCD$ húrnégyszög BC és AD oldalainak egyenesei a hegyesszögű CDE háromszöget zárják közre. A CDE háromszög körülírt körének sugara megegyezik az $ABCD$ húrnégyszög körülírt körének sugarával.

Bizonyítsa be, hogy $\frac{AB}{CD} = 2 \cdot \cos(\angle CED)$!

Megoldás:

Jelöléseink az ábrán láthatók.

1 pont

A k_1 és k_2 körök sugara egyenlő, legyen ez a sugár R .

A k_1 körben a CD húrhoz az ábra jelölése szerint, a nagyságú kerületi szög tartozik.

Egyenlő sugarú körökben az egyenlő hosszúságú húrokhoz egyenlő nagyságú kerületi szögek tartoznak, ezért a k_2 körben, amelynek CD ugyancsak húrja, a CD húrhoz szintén a nagyságú kerületi szög tartozik, vagyis

$$\angle CED = a . \quad 2 \text{ pont}$$

A kerületi szögek tétele miatt a k_1 körben $\angle CBD = a$, így a BED háromszög egyenlő szárú háromszög, mert a BE alapon fekvő szögei egyenlők. A BED háromszögnek $\angle BDA$ külső szöge, ezért

$$\angle BDA = 2a . \quad 2 \text{ pont}$$

Ismeretes, hogy a kör egy húrjának hossza kifejezhető a kör sugarával és a húrhoz tartozó kerületi szög szinuszával. Eszerint egyrészt a k_1 körben $AB = 2R \cdot \sin 2a$, másrészt a k_2 körben $CD = 2R \cdot \sin a$.

1 pont

Ebből azt kapjuk, hogy

$$\frac{AB}{CD} = \frac{2R \cdot \sin 2a}{2R \cdot \sin a} . \quad 2 \text{ pont}$$

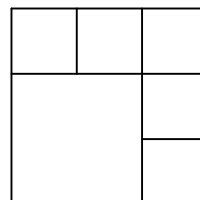
Felhasználva a $\sin 2a = 2 \cdot \sin a \cdot \cos a$ trigonometriai azonosságot, egyszerűsítés után (nyilvánvaló, hogy $\sin a \neq 0$), azt kapjuk, hogy

$$\frac{AB}{CD} = 2 \cdot \cos a , \quad \underline{2 \text{ pont}}$$

ez pedig a bizonyítandó állítással.

Összesen: 10 pont

6. Hányféleképpen írhatjuk be az ábrán látható négyzetekbe az 1; 2; 3; 4; 5; 6 számokat úgy, hogy a szomszédos négyzetekbe írt számok különbsége ne legyen 3? (Szomszédosnak tekintünk két négyzetet, ha van közös oldaluk.)

Megoldás:

A megadott számokból három pár képezhető aszerint, hogy mely számpárok nem kerülhetnek szomszédos mezőbe, ezek:

- (1) $(1; 4)$, $(2; 5)$ és $(3; 6)$. 2 pont

A nagy négyzetbe bármelyik számot beírhatjuk, tehát ennek kitöltésére 6 lehetőségünk van, ekkor viszont a nagy négyzetbe írt szám (1)-nek megfelelő párját a jobb felső mezőbe kell írunk. 2 pont

A bal felső mezőbe a megmaradt 4 szám bármelyike kerülhet, az ide írt szám (1)-ben látható párját két helyre írhatjuk: a jobb oldali középső vagy alsó mezőbe. 2 pont

Az előző elhelyezések után már csak egy (1) szerinti számpár maradt, ezeket kétféleképpen helyezhetjük el, hiszen ha eldöntöttük, hogy melyiket írjuk a felső középső mezőbe, a másik nyilván az utolsó üres mezőbe kerül. 2 pont

Az összes kitöltési lehetőségek száma tehát $6 \cdot 4 \cdot 2 \cdot 2 = 96$. 2 pont

Összesen: 10 pont